

Předkládací zpráva

Smlouvy o předávání a přebírání osob, které nelegálně pobývají na území státu, tzv. readmisní smlouvy, tvoří právní základ pro realizaci navracení protiprávně pobývajících osob do státu jejich původu, příp. do jiného státu, v němž mohou legálně pobývat. Tyto smlouvy tak představují jeden z důležitých nástrojů boje proti nelegální migraci a proti dalším negativním jevům s nelegální migrací souvisejícím.

Česká republika má v současnosti sjednány readmisní smlouvy se 16 státy: Arménií, Bulharskem, Chorvatskem, Kanadou, Kazachstánem, Kosovem, Maďarskem, Moldavskem, Německem, Polskem, Rakouskem, Rumunskem, Slovenskem, Slovinskem, Švýcarskem a Vietnamem.

Vedle výše uvedených bilaterálních smluv jsou pro Českou republiku závazné rovněž readmisní smlouvy sjednané Evropskou unií, resp. v minulosti Evropským společenstvím. V současné době jsou v platnosti smlouvy se 17 státy (resp. autonomními oblastmi): Albánií, Arménií, Ázerbájdžánem, Bosnou a Hercegovinou, Černou Horou, Gruzií, Hong Kongem, Kapverdy, Macaem, Makedonií, Moldavskem, Pákistánem, Ruskem, Srbskem, Srí Lankou, Tureckem a Ukrajinou. K některým z těchto dohod sjednala Česká republika bilaterální prováděcí protokoly, které upravují technické podrobnosti týkající se readmisní procedury.

Ve vztahu k Mongolsku není dosud oblast navracení nelegálně pobývajících osob smluvně upravena. Česká strana usilovala o sjednání readmisní smlouvy s Mongolskem dlouhodobě. Důvodem byl zejména vysoký počet případů nelegálního pobytu občanů Mongolska na území České republiky v minulosti. V posledních letech sice došlo k poklesu počtu těchto případů, avšak vzhledem k tomu, že nelze předjímat vývoj migračních toků a jejich intenzitu, je sjednání readmisní smlouvy s Mongolskem stále účelné.

Podle statistik nelegální migrace služby cizinecké policie bylo na území České republiky zjištěno v roce 2018 74 nelegálně pobývajících občanů Mongolska a v letošním roce bylo prozatím za období leden-březen zjištěno 14 nelegálně pobývajících občanů Mongolska.

Jednání o textu **Dohody mezi vládou České republiky a vládou Mongolska o zpětném přebírání osob s neoprávněným pobytem** (dále jen „Dohoda“) probíhala od roku 2011 nejprve korespondenční cestou, v letech 2013 a 2014 se pak uskutečnila dvě kola expertních jednání. Jednání komplikovala skutečnost, že mongolská strana dosud neměla se smlouvami tohoto typu žádné zkušenosti (první readmisní smlouvu sjednalo Mongolsko s Ruskem až v roce 2014).

Při jednání se vycházelo z českého návrhu. Oproti ostatním readmisním smlouvám však došlo k zásadní úpravě na základě požadavku mongolské strany – Dohoda neobsahuje ustanovení týkající se přebírání občanů třetích států a průvozu občanů třetích států, která jinak bývají standardní součástí readmisních smluv. Jedná se o závazek žádané smluvní strany přijmout na své území občany třetích států nebo osoby bez státní příslušnosti, kteří nesplňují nebo přestali splňovat platné podmínky pro vstup nebo pobyt na území žádající strany. Tento závazek vzniká v případě, že dotčená osoba v době vstupu na území žádající strany byla držitelem platného víza nebo povolení k pobytu vydaného žádanou stranou, nebo v případě, že dotčená osoba vstoupila na území žádající strany nelegálně přímou cestou z území žádané

strany. V případě průvozů se jedná o závazek umožnit průvoz osoby přes své území za předpokladu, že žádající smluvní strana zajistí jeho převzetí v cílovém, příp. dalším průvozním státu. Tato úprava se však vzhledem k dosavadním zkušenostem a vzdálenosti obou států nejeví jako nezbytná. Závazek přebírat zpět vlastní občany je naopak zásadní.

Sjednáním Dohody by měly být odstraněny případné problémy v komunikaci mezi úřady obou států při identifikaci zadržených protiprávně pobývajících osob a při realizaci jejich předávání. Mělo by dojít ke zrychlení postupu při předávání, zkrácení doby pobytu v zajišťovacích zařízeních, a tím ke snížení nákladů souvisejících se zadržením a následným předáním nelegálně pobývajících osob.

Dohoda je na výslovnou žádost mongolské strany navenek sjednávána jako mezivládní smlouva. Z hlediska vnitrostátního právního řádu je však dokumentem prezidentské kategorie, neboť se jedná o smlouvu upravující práva a povinnosti osob ve smyslu článku 49 písm. a) ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Ústava ČR“), resp. o smlouvu o dalších věcech, jejichž úprava je vyhrazena zákonu ve smyslu článku 49 písm. e) Ústavy ČR.

Předkládaný text Dohody je v souladu s českým právním řádem, obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva, se závazky vyplývajících z jiných mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, i se závazky vyplývajících z členství České republiky v Evropské unii. Obecný závazek týkající se readmise obsahuje rovněž Rámcová dohoda o partnerství a spolupráci mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a Mongolskem na straně druhé podepsaná v Ulanbátaru dne 30. dubna 2013. Mongolská strana k tomuto závazku při jednání přihlédla. Rámcová dohoda vstoupila v platnost 1. listopadu 2017.

Sjednání a provádění Dohody si nevyžádá zvýšené požadavky na státní rozpočet. Náklady spojené s prováděním obou dokumentů budou záviset na počtu předávaných osob a budou hrazeny z prostředků rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra.

Dohoda byla podepsána v Praze dne 20. května 2019 ministry zahraničních věcí obou států. Zároveň s Dohodou byl podepsán rovněž Protokol mezi vládou České republiky a vládou Mongolska k provádění Dohody mezi vládou České republiky a vládou Mongolska o zpětném přebírání osob s neoprávněným pobytem. Protokol byl sjednán v souladu s článkem 10 Dohody (viz níže) a je smlouvou vládní kategorie. *K návrhu na ratifikaci Dohody je přiložen pouze pro informaci.*

K obsahu Dohody

• Definice (část I, článek 1)

Článek 1 obsahuje definice dvou základních pojmů používaných v Dohodě, a to žádající smluvní strana (strana, která podává žádost o zpětné převzetí nebo oznámení o předání osoby) a žádaná smluvní strana (strana, již je žádost/oznámení adresována).

• Závazek zpětného přebírání (část II, články 2 - 4)

Článek 2 upravuje základní závazek žádané smluvní strany přijmout na území svého státu občana, který nesplňuje nebo přestal splňovat platné podmínky pro vstup nebo pobyt na

území státu žádající strany. Tento závazek se za určitých Dohodou daných podmínek vztahuje i na osoby, které se po vstupu na území státu žádající strany vzdaly nebo byly zbaveny občanství státu žádané strany. Dále se vztahuje i na nezletilé svobodné děti výše popsaných osob, případně na manžela nebo manželku takových osob, pokud nemají nezávislé právo na pobyt na území státu žádající strany.

Článek 3 stanoví, že doklady a jiné prostředky, jimiž se prokazuje nebo na jejichž základě se věrohodně předpokládá občanství států smluvních stran, budou uvedeny v prováděcím protokolu k Dohodě. Jedná se o dvě kategorie. Do první jsou zařazeny doklady/prostředky, na základě nichž smluvní strana státní občanství uzná bez dalšího šetření. Druhá kategorie zahrnuje doklady/prostředky, na jejichž základě se státní občanství věrohodně předpokládá a tento předpoklad platí, pokud žádaná smluvní strana neprokáže opak. Zdůrazněno je, že k prokázání nebo předpokladu státního občanství nemohou sloužit padělané doklady. V případě, že občanství států smluvních stran nelze prokázat jinak, dává Dohoda možnost, aby byl za účelem zjištění státního občanství ve stanovené lhůtě proveden pracovníky diplomatického nebo konzulárního zastoupení žádané smluvní strany pohovor.

Článek 4 upravuje postup v případě, kdy se ve lhůtě 30 kalendářních dnů po předání osoby zjistí, že podmínky pro readmisi nebyly splněny. V takovém případě je žádající strana povinná převzít dotčenou osobu zpět na své území. Z dosavadní praxe českých orgánů lze konstatovat, že jde o naprosto výjimečné případy.

- Postup při zpětném přebírání (část III, články 5-7)

Článek 5 stanoví, že předání osoby na základě Dohody probíhá standardně na základě písemné žádosti. Podání žádosti není nutné, jestliže předávaná osoba je držitelem platného cestovního dokladu nebo dokladu totožnosti – v takovém případě se plánované předání pouze oznamuje. K žádosti se přikládají kopie dokladů, jimiž se prokazuje nebo na jejichž základě se věrohodně předpokládá občanství státu žádané smluvní strany a otisky prstů dotčené osoby.

V článku 6 jsou upraveny lhůty pro podání žádosti o zpětné převzetí, pro zaslání odpovědi na tuto žádost a pro faktickou realizaci předání. Je dána možnost prodloužení těchto lhůt z důvodu právních nebo praktických překážek. Zároveň se stanoví, že pokud žádaná strana ve stanovené lhůtě na žádost o zpětné převzetí neodpoví, má se za to, že s převzetím osoby souhlasí.

Článek 7 stanoví postup pro případné vydání cestovního dokladu sloužícího pro návrat předávané osoby. Tento doklad bude vydávat vždy žádaná smluvní strana. Článek dále stanoví, že v případech, kdy předávaná osoba vyžaduje s ohledem na svůj věk či zdravotní stav zvláštní pomoc nebo péči, resp. jsou-li nutná ochranná a bezpečnostní opatření, se uskutečňuje předání s doprovodem.

- Ochrana osobních údajů (část IV, článek 8)

Předávání osobních údajů je na základě Dohody možné pouze tehdy, je-li to nezbytné pro její provádění. Současně je uvedeno, že smluvní strany musí při předávání a používání osobních údajů postupovat v souladu s vnitrostátními předpisy, tj. na české straně v souladu se zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, jakož i se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Článek 8 přesto obsahuje některé základní zásady pro nakládání

s osobními údaji. Vzhledem k tomu, že Dohoda je dokumentem prezidentské kategorie, mají tyto zásady uvedené přímo v Dohodě přednost před vnitrostátní úpravou. Taxativně je uveden výčet osobních údajů, které mohou být předávány. Upraveno je rovněž právo osoby na informace o osobních údajích, které o ní byly předány na základě Dohody.

- Náklady (část V, článek 9)

Hrazení nákladů je upraveno způsobem obvyklým pro readmisní smlouvy. Náklady spojené s předáním občana druhého státu, jakož i náklady spojené s případným vrácením tohoto občana v případě, že se zpětné převzetí uskutečnilo v důsledku omylu, nese žádající smluvní strana. Náklady vzniklé v souvislosti s vydáním cestovního dokladu potřebného pro předání nese smluvní strana, která tento doklad vydala. Specifikace nákladů, které budou v souladu s těmito pravidly hrazeny, je obsažena v Protokolu uzavřeném na základě článku 10.

- Provádění (část VI, články 10 a 11)

Článek 10 stanoví, že smluvní strany (tj. vlády obou států) uzavřou k provádění Dohody protokol, ve kterém mají být zejména uvedeny doklady a další prostředky, jimiž se prokazuje občanství států smluvních stran, obsah žádostí o zpětné převzetí, resp. obsah oznámení v těch případech, kdy se žádost nepodává, stanoveny orgány příslušné k provádění Dohody, letiště, na nichž se bude předávání osob uskutečňovat, apod. *Protokol mezi vládou České republiky a vládou Mongolska k provádění Dohody mezi vládou České republiky a vládou Mongolska o zpětném přebírání osob s neoprávněným pobytem* byl sjednán zároveň s Dohodou. Pro informaci je přiložen k návrhu na ratifikaci Dohody.

Článek 11 uvádí, že zpětné přebírání osob probíhá v souladu s ustanoveními Dohody a Protokolu k jejímu provádění za plného respektování lidských práv a důstojnosti zpět přebíraných osob.

- Závěrečná ustanovení (část VII, články 12-14)

Dohoda obsahuje standardní závěrečná ustanovení týkající se jejího vstupu v platnost a možnosti ji vypovědět. Dohodou nejsou dotčeny závazky, které pro státy smluvních stran vyplývají z jiných mezinárodních smluv, jimiž jsou vázány. Případné spory týkající se provádění nebo výkladu Dohody budou řešeny přímým jednáním mezi smluvními stranami. Dohoda bude uzavřena ve stejně autentickém českém, mongolském a anglickém znění s tím, že v případě rozdílností ve výkladu bude rozhodující anglické znění.

V Praze dne 21. června 2019

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v.r.